

Makale Bilgisi/Article Info

Geliş/Received: 05.08.2020 Kabul/Accepted: 14.09.2020

Araştırma Makalesi/Research Article, s./pp. 207-216

SARAYBOSNA YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜNDEKİ KURSİYERLERİN TÜRKİYE ALGISI VE TÜRKÇE ÖĞRENME SEBEPLERİⁱ

Murat YİĞİTⁱⁱ

Öz

Bu araştırma, Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü'ndeki kursiyerlerin Türkiye algısı ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenme sebeplerini belirlemeye yönelik bir yaklaşım denemesidir. Araştırmanın evreni Yunus Emre Enstitüsü modelinin ilk uygulandığı ülke olan Bosna-Hersek'in Başkenti Saraybosna olarak belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini ise; Saraybosna Yunus Emre Enstitüsünde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen anadili Boşnakça ve Sırpça olan çeşitli yaş, meslek, cinsiyet ve eğitim düzeyinde 100 kursiyerden oluşmaktadır. Araştırma verilerini toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak öğrencilerle yüz yüze görüşme yapılmış, elde edilen veriler yazılı ve sesli olarak kayıt altına alınmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan yarı yapılandırılmış tutum ölçeğinin güvenilirliği ve kapsam geçerliliğinin sağlanması için; pilot uygulamalar yapılmış, uzman görüşlerine başvurulmuş ve ölçek iki dilde (Türkçe-Boşnakça/Sırpça) hazırlanmıştır. Araştırma sonucunda, Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü'nde Türkçe öğrenen kursiyerlerin; %62'sinin Türkiye'yi ve Türk kültürünü tanımak istedikleri, %41'inin Türkiye ve Türk kültürünü takdir ettikleri vb. istatistiki bilgilere ulaşılmıştır. Bu istatistiki bilgilerden hareketle, Yunus Emre Enstitüsü modelinin ilk merkezi olan Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü'ndeki kursiyerlerin Türkiye'ye karşı olumlu algı içinde olduğu ve bu olumlu algının yabancı dil olarak Türkçe öğrenme sebepleri içinde en temel dinamiği oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü, Kursiyer, Türkiye Algısı, Türkçe Öğrenme Sebebi.*

Yunus Emre Institute and The Perception of Turkey in the Turkish Trainees Learning Causes

Abstract

This research, Yunus Emre Institute Turkey trainees in perception and approach is a trial to determine the reasons for Turkish as a foreign language learning. The universe of the research has been determined as Sarajevo, the capital city of Bosnia-Herzegovina, the country where the Yunus Emre Institute model was first applied. The sample of the research is; It consists of 100 trainees of various ages, professions, sexes and education levels, whose mother tongue is Bosnian and Serbian, who learn Turkish as a foreign language at Sarajevo Yunus Emre Institute. In order to collect the research data, face-to-face interviews were made with the students using a semi-structured interview form developed by the researchers, and the data obtained were recorded in written and audio form. In order to ensure the reliability and content validity of the semi-structured attitude scale used in the research; Pilot applications were made, expert opinions were consulted, and the scale was prepared in two languages (Turkish-Bosnian / Serbian). As a result of the research, the trainees learning Turkish in Sarajevo Yunus Emre Institute; 62% of Turkey and they want to recognize the Turkish culture, Turkish culture and Turkey of 41% if they so on.

ⁱ Bu çalışma, 11-17 Nisan 2018 tarihlerin arasında yapılan 17. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu'nda sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

ⁱⁱ Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi A.B.D. Öğretim Üyesi, E-posta: muratyigit06@gmail.com, ORCID İD: 0000-0001-7487-0007

statistical information has been reached. This statistical information from motion, Yunus Emre Institute model is the first center of the Yunus Emre Institute in a positive perception towards trainees Turkey and this has been achieved positive perception to the conclusion that the most basic dynamics of the reasons for learning Turkish as a foreign language.

Keywords: Sarajevo Yunus Emre Institute, Trainees, The perception of Turkey, The reason for learning Turkish.

Giriş

Küreselleşen dünyada insanların algılarını etkileyebilecek birçok uyarıcıyla karşı karşıyayız. İnsan bilmediği ya da bildiğini zannettiği birçok konuda ön yargılarla ya da klişelerle yetinmek durumunda kalacaktır. Olayların ya da olguların gerçekliğini araştırmadan, sorgulamadan, keşfetme ihtiyacı hissetmeden kabul etme eğilimi çoğu zaman olumsuz tutumların gelişmesine zemin hazırlamaktadır. Sosyal psikoloji, toplumsal barış ya da çatışma durumuna zemin hazırlayan bu etki 'stereotipi' olarak tanımlanmaktadır. Ouashoff'a göre (1973, s. 28) "bir stereotip toplumsal bir grup ya da bireylerin, üyesi olduğu grubun kanaatinin dışı vurumudur. Stereotip, nedensiz basitleştirilen ve genelleştirici tarzda duygusal değerlendirmeye meyilli olarak bir sınıfı belirli karakteristik ve davranış tarzları ile niteleyen bir yargının mantıksal biçimidir." Bu bağlamda, kaynak kültür kodlarına sahip olan bireylerin hedef kültür ya da farklı kültür yapılarıyla ilgili oluşturdukları ön yargıları/klişeleri kültürler arası iletişimde önemli ve belirleyici değişkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Etnik kabulcülüğü ya da ayrımcılığı beraberinde getiren bu tutum ve davranışlar; bireysel/toplumsal çatışma ya da iletişimsizliğin öznesi durumundadır.

Uluslararası ilişkiler, iletişim döngüsünün temel dinamikleri üzerinde yükselir. Bu döngüyü iyi yönetmek devletlerin en önemli uluslararası hedefleri arasındadır. Devletlerin ekonomik, askeri, siyasi gerçekliği uluslararası algıyı tartışılmaz derecede etkileme gücüne sahiptir. Bu etki devletlerin/milletlerin başka devletler/milletler nezdindeki algısını estetik boyuta taşıması; kültür, sanat, dil, tarih gibi unsurlarla pekiştirmesi yoluyla kalıcı hale gelebilir.

Kitle iletişim araçları sayesinde hızla küreselleşen dünya ölçeğinde ekonomik, askeri, siyasi atılımlarıyla önemli bir küresel aktör haline gelen Türkiye; ulusal ve uluslararası düzeyde 2023-2071 ve sonrasına ait hedefleriyle bölgesel ve küresel lider olma yolunda emin adımlarla ilerlemektedir. Türkiye'nin ulusal ve uluslararası vizyonu başka ülkeler nezdindeki algısını çeşitli yönlerde etkilemekte, Türkiye'nin bu 'yeniden diriliş hareketi' ön yargılar ve stereotipler nedeniyle yanlış anlaşılmakta ya da yanlış anlatılmaktadır. Türkiye'nin uluslararası ölçekteki algısı; dil, kültür, sanat, tarih vb. enstrümanların Türkiye algısına etkilerinin araştırılması ve uluslararası ölçekte gerçekleştirilecek politikaların bu veriler ekseninde oluşturulması gerekmektedir. Bu bağlamda öncelikle; Osmanlı devleti çatısı altında bulunmuş milletlerle olan; dilsel, kültürel, sanatsal, tarihi ortak kültürel değerlerimize dönük çok yönlü çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Alan yazına bakıldığında yurtdışında Türkiye, Türkçe algısı ve Türkçe öğrenme sebeplerine yönelik: Karatay ve Kartallıoğlu (2012), Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenmeye ilişkin tutumları; Tunçel (2016), Yunan üniversite öğrencilerinin yabancı dil olarak Türkçeye yönelik algıları ve Türkçe öğrenme sebepleri; Sengül, (2017) yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Afganistanlı Özbek Türklerinin Türkiye Türkçesine yönelik görüşleri; Uçak (2017), Irak'ta yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkiye, Türkler ve Türkçe algısı; Karatay, Güngör & Çangal'ın (2018) Bosna Hersekli öğrencilerin Türkçe öğrenme amacı, tutumu ve öğrenme becerileri vb. çalışmalar yapıldığı bilinmektedir. Ancak bu çalışmaların yeterli olmadığı, dilsel-kültürel ortaklıklara sahip olduğumuz farklı coğrafyalarda ve farklı kaynak dil/kültürler üzerinde yaygınlaştırılması gerekmektedir. Özellikle Balkan coğrafyasında Türkiye algısı ve bu algının yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye etkilerinin incelenmesi; iki ülke arasındaki tarihi bağ ve ortak kültürel mirasımız bağlamında önem arz etmektedir.

Kültürel Diplomaside Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü Modeli

Kültürel diplomaside etkinliğini artırmak isteyen devletler uzun savaşlardan sonra farklı bir iletişim aracı geliştirme eğilimine girmişler, evrensel değerler üzerinden yeni/yenilikçi bir iletişim araçları kullanma ihtiyacı hissetmişlerdir. Küreselleşen dünyada dil ve kültürler arasındaki ortaklıklar ve farklılıklar 'kültürel diploması' adıyla yeni bir küresel iletişim tercihinin zorunlu kılmasıdır. Amerikalı siyaset bilimci ve yazar Milton C. Cummings (2003, s.1) kültürel diplomasıyı; "fikirler, bilgi, değerler, sistemler, gelenekler, inançlar ve diğer kültür yaklaşımlarının karşılıklı anlayış eğilimi ile birlikte karşılıklı değiş tokuşu" şeklinde tanımlamaktadır. Bu bağlamda Türkiye'nin 2000'li yıllardan sonra ulusal ve uluslararası politikalarını yeniden gözden geçirme çabası özellikle uluslararası iletişimde yeni/yenilikçi iletişim araçlarını beraberinde getirecektir. Bu bağlamda; Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 2007 yılında çıkarılan 5653 sayılı kanun ile; Türkiye'yi, kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmak, Türkiye'nin diğer ülkeler ile dostluğunu geliştirmek, kültürel alışverişini artırmak, bununla ilgili yurt içi ve yurt dışındaki bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak, Türk dili, kültürü ve sanatı alanlarında eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet vermek gibi amaçlarla 'Yunus Emre Vakfı' kurulmuştur. 2009 yılında fiili olarak faaliyetlerine başlayan Yunus Emre Vakfı bünyesinde kültürel diplomasinin yenilikçi yüzü olan 'Yunus Emre Enstitüsü' tesis edilmiştir.

Yunus Emre Enstitüsü ilk modelini Bosna-Hersek'in başkenti olan Saraybosna'da açmıştır. 17 Ekim 2009 tarihinde açılan Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü Saraybosna'nın merkezi konumunda iki ayrı binada faaliyetlerini sürdürmektedir. Başta yabancı dil olarak Türkçe öğretimi olmak üzere; kültürel-sanatsal faaliyetler, iki ülke arasındaki ortak kültürel değerler üzerine çeşitli etkinlikler gerçekleştiren Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü (üçer aylık dönemlerde) başta Türkçe kursları olmak üzere; çeşitli kurs ve seminerler düzenlemekte 7'den 77'ye birçok Bosna-Hersek vatandaşına hizmet vermektedir. Fojnica Yunus Emre Enstitüsü ve Mostar Yunus Emre Enstitüsü'nün faaliyetlerine başlamasıyla Bosna-Hersek'in birçok

bölgesine hitap etme özelliği kazanan Enstitü; her cinsiyet, yaş, eğitim ve meslek grubunda insanın Türkçe öğrenme ihtiyacını karşılamak için düzenlediği kurslarla; ortak tarihi, kültürel ve sanatsal mirasımızı yaşatmaya yönelik faaliyetlerle; Bosna-Hersek ve Türkiye arasında iletişim, dil ve kültür köprüsü olma vazifesini ifa etme çabasıdır.

İki ülke arasındaki ortak kültürel değerlerin yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması adına birçok etkinlik ve projeyi hayata geçiren Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü her yıl; bahar şenlikleri, Ahitname Töreni, Ayvaz Dede ve Musalla etkinlikleri, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı vd. birçok etkinliğe imza atmaktadır. Resim sergileri, müzikaller, fuarlar, sempozyumlar, çalıştaylar, paneller, yaz okulları ve çeşitli projelerle iki ülke arasındaki ortak kültürel değerleri geleceğe taşıma misyonu ile hareket eden Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü sayesinde bugün ilköğretim ve ortaöğretimde çeşitli kantonlarda Türkçe 2. ve 3. seçmeli yabancı dil olarak okutulmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı tarafından da yeni adımlar atılmış, Boşnakça'nın önümüzdeki eğitim-öğretim dönemlerinde (2017-2018'den sonra) seçmeli yabancı diller sınıfında okutulmaya başlanması kararı alınmıştır.

Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü; Türkoloji, Kaybolmaya Yüz Tutmuş Tarihi El Sanatları, 100 Kütüphane, Ustadan Çırağa, El Yazması Eserlerin Dijital Ortama Aktarılması vb. projeleri hayata geçirmiş, iki ülke arasında çeşitli değişim programları düzenleyerek ortak kültürel mirasımızın yeni nesillere aktarılmasında ve kalıcı hale gelmesinde önemli bir misyon üslenmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü'nde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen kursiyerlerin Türkiye algısı ve Türkçe öğrenme sebeplerini belirleyebilmek amacıyla; nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme nitel araştırmada en sık kullanılan veri toplama aracı olarak karşımıza çıkmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2006). Yarı yapılandırılmış görüşmeler ne tam yapılandırılmış görüşmeler kadar katı ne de yapılandırılmamış görüşmeler kadar esnektir, iki uç arasında yer almaktadır (Altunay, Oral & Yalçınkaya, 2014).

Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü'nde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen rastgele (random) seçilmiş yüz (100) kursiyer üzerinden elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS programı yardımıyla istatistiksel bulgulara dönüştürülerek analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında yapılandırılmış görüşme formunun güvenilirliğinin ve kapsam geçerliliğinin sağlanması için; pilot uygulamalar yapılmış, uzman görüşlerine başvurulmuş, güvenilirliği/kapsam geçerliliğini olumsuz yönde etkileyecek maddeler çıkarılmıştır. Yine görüşme formu; öğrencilerin sorulan soruları anlama problemi yaşamamaları için iki dilde (kaynak dil Boşnakça/Sırpça ve hedef dilde Türkçe) hazırlanmıştır.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırma 2010-2011 eğitim-öğretim döneminde gerçekleştirilmiş olup, araştırma grubunu Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü'nde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen; temel seviye (A1-A2), orta seviye (B1-B2), yüksek seviye (C1-C2) olmak üzere 76 kadın ve 24 erkek oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan kursiyerlerin 15 ile 70 aralığında farklı yaş guruplarında olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Araştırma grubu ve yaş dağılımı

Yaş Grubu	Kişi sayısı	Yüzde
15-19 yaşında	13	13.0
20-24 yaşında	24	24.0
25-29 yaşında	26	26.0
30-34 yaşında	9	9.0
35-39 yaşında	12	12.0
40-44 yaşında	7	7.0
45-49 yaşında	2	2.0
50-54 yaşında	3	3.0
55-59 yaşında	2	2.0
60 yaş üstü	2	2.0
Toplam	100	100.0

Tablo 1.'deki verilere göre kursiyerlerin; % 26 ile en çok 25-29 yaş aralığına ait olduğunu, onları % 24 ile 20-24 yaş aralığı, % 13 oranla 15-19 yaş aralığının takip ettiği görülmektedir. Araştırmaya katılan kursiyerlerin ortalama yaşının 29.4, standart sapmasının ise 10.765 olduğu bilinmektedir.

Veri Toplama Yöntemi ve Analizi

Araştırmanın verileri 2010-2011 eğitim-öğretim döneminde Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü'nde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen çeşitli meslek ve yaş gruplarında 76 kadın 24 erkek olmak üzere toplam 100 kursiyerden elde edilmiştir. Araştırma kapsamında, Yunus Emre Enstitüsü'nün kuruluşuyla beraber bu modelin ilk uygulandığı ülke olan Bosna-Hersek'in başkenti Saraybosnada anadili Boşnakça/Sırpça olan; her yaş, meslek, cinsiyet ve eğitim düzeyindeki kursiyerlerin Türkiye algısı ve Türkçe öğrenme sebeplerini belirlemeye yönelik çeşitli sorular sorulmuş, bu sorulara verilen cevaplar SPSS programı yardımıyla istatistiksel bulgulara dönüştürülerek analiz edilmiştir.

Araştırma kapsamında hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunun güvenilirliğinin ve kapsam geçerliliğinin sağlanması için pilot uygulamalar yapılmış, uzman görüşlerine

başvurulmuş, güvenilirliği/kapsam geçerliliğini olumsuz yönde etkileyecek bazı maddeler çıkarılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın amacı doğrultusunda; Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü'nde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen kursiyerlerin Türkiye algısı ve Türkçe öğrenme sebeplerini belirlemeye yönelik elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya katılanların eğitim seviyesi

Eğitim Durumu	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Lise	36	36.0	40.4
Lisans	46	46.0	51.7
Yüksek Lisans	7	7.0	7.9
Toplam	89	89.0	100.0
Eksik	11	11.0	

Tablo 2. deki verilerden hareketle; kursiyerlerin % 40.4'ünün lise mezunu oldukları, % 51.7'sinin bir lisans programından mezun olduğu ve % 7.9'unun yüksek lisansı tamamlamış olduklarını görülmektedir. Araştırmaya katılan kursiyerlerin % 40.4'ünün lise, 51.7'nin lisans, % 7.9'unun yüksek lisans düzeyinde olması Avrupa Birliği Eğitim Endekslerine göre anlamlı bulunmuştur.

Tablo 3. Araştırmaya katılanların mesleki dağılımları

Meslek	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Analist	1	1.0	1.5
Mimar	1	1.0	1.5
İş Adamı	1	1.0	1.5
Kimya Mühendisi	1	1.0	1.5
Bilgisayar Mühendisi	1	1.0	1.5
Diş Hekimi	2	2.0	3.1
Hekim	1	1.0	1.5
İktisatçı	5	5.0	7.7
Moda Tasarımcısı	1	1.0	1.5
Kuyumcu	1	1.0	1.5
Gazeteci	1	1.0	1.5
Avukat	1	1.0	1.5
İşletmeci	2	2.0	3.1
Emekli	1	1.0	1.5

Eczacı	1	1.0	1.5
Akademisyen	8	8.0	12.3
Araştırmacı	1	1.0	1.5
Satış Müdürü	2	2.0	3.1
Satıcı	2	2.0	3.1
Uzman	2	2.0	3.1
Öğrenci	27	27.0	41.5
Öğretmen	2	2.0	3.1
Cevap verenlerin toplamı	65	65.0	100.0
Eksik	35	35.0	
Toplam	100	100.0	

Tablo 3. teki verilerden hareketle; araştırmaya katılan kursiyerlerin % 41.5'inin öğrenci olduğu, bunları sırasıyla % 12.3 ve % 7.7 ile akademisyen ve iktisatçıların takip ettiği görülmektedir. Diğer mesleklerin ise; % 1.5 ile (gazeteci, mühendis, hekim, araştırmacı vb.) % 3.1' arasında (uzman, satıcı, müdür, diş hekimi vs.) değişen oranlarla araştırmaya katıldıkları bilinmektedir. Araştırma katılanların % 41.5 oranında öğrenci olması kariyer hedefleriyle Saraybosna Yunus Emre Enstitüsü'nü tercih etme eğilimlerini ve yine aynı beklentilerle Türkiye'ye ve Türk Dili'ne olumlu yönde ilgi duydukları yönündeki kanaatleri artırmaktadır.

Tablo 4. Kursiyerlerin Türkiye algısı ve Türkçe öğrenme sebepleri

Saraybosna Yunus Emre Enstitü Modeliyle Türkiye Algınız ve Türkçe öğrenme sebebiniz nedir?	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Tarafsız		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum		Toplam	
	No	%	No	%	No	%	No	%	No	%	No	%
Türkiye'nin tarihini ve kültürünü takdir ediyorum.	41	41.0	42	42.0	15	15.0	2	2.0	0	0.0	100	100.0
Bosna Hersek'teki Türk dizilerini anlamak istiyorum.	12	12.0	15	15.0	26	26.0	24	24.0	23	23.0	100	100.0
Türkiye'de yaşayan akrabalarım ile iletişim kurmak istiyorum.	20	20.0	19	19.0	22	22.0	16	16.0	23	23.0	100	100.0
Bosna Hersek'teki Türklerle daha iyi ilişkiler kurmak istiyorum.	40	40.0	48	48.0	6	6.0	3	3.0	3	3.0	100	100.0
Daha iyi bir iş bulmak istiyorum.	29	29.0	31	31.0	22	22.0	7	7.0	11	11.0	100	100.0

Türkiye’de tatil yapmak istiyorum.	33	33.0	26	26.0	21	21.0	8	8.0	12	12.0	100	100.0
Gelecekte Türkiye’de okumak istiyorum.	27	27.0	22	22.0	31	31.0	8	8.0	12	12.0	100	100.0
Türkiye ile ticaret yapmak istiyorum.	16	16.0	12	12.0	26	26.0	18	18.0	28	28.0	100	100.0
Bir Türk ile evlenmek istiyorum.	13	13.0	8	8.0	33	33.0	10	10.0	36	36.0	100	100.0
Türkiye’yi ve Türk kültürünü daha iyi tanımak istiyorum.	62	62.0	34	34.0	3	3.0	0	0.0	1	1.0	100	100.0
Türkiye algısının ülkemde olumlu yönde olmasını önemsiyorum.	19	19.0	43	43.0	28	28.0	6	6.0	4	4.0	100	100.0
Türk müziğine ilgi duyuyorum.	25	25	32	32.0	30	30.0	7	7.0	6	6.0	100	100.0

Tablo 4.’te kursiyerler %62’lik oranla ‘Türkiye’yi ve Türk kültürünü daha iyi tanımak için’ yabancı dil olarak Türkçe öğrenme isteği duymaktadır. %62’lik oran bize dil öğretiminin öncelikle kültür öğretimi olduğu gerçeğini hatırlatmaktadır. Yabancı bir ülkeyi tanımanın en kolay yolu; o ülkenin dilini ve dolayısıyla kültürünü öğrenme ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Türkiye’yi ve Türk kültürünü tanıma isteği (%62) maddesine katılım oranının yüksek olması, ‘Kültürel Diplomaside Yunus Emre Modeli’nin Saraybosna’da Türkiye’yi tanıma ve Türkçe öğrenme isteğine olumlu katkı sağladığı söylenebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmaya katılan kursiyerler %41’lik oranla; ‘Türkiye’nin tarihini ve kültürünü takdir ediyorum’ maddesine ‘kesinlikle katılıyorum’ şeklinde dönütte bulunmuştur. Buradan hareketle, Saraybosna’da Türkiye’ye, Türk tarihine yönelik olumlu bir algının olduğu söylenebilir. Bu bulgu, Tok ve Yılğın’ın (2013) yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme nedenlerine ilişkin bir durum çalışması başlıklı araştırma verileriyle desteklenmektedir. Zira, Bosna-Hersek ve Osmanlı devleti yaklaşık beş yüz (500) yıl beraber yaşamış, ortak tarihi ve kültürel değerlere sahiptir. Hatta Saraybosna (Sarajevo) 1582 yılında Osmanlı devleti tarafından kurulmuş şehirlerden birisidir. Bu tarihi ve kültürel gerçekliği araştırmanın verileri de destekler niteliktedir. Tarihi ve kültürel yaşanmışlığın diğer bir göstergesi Boşnakça/Sırpça/Hırvatça dilleriyle Türkçe arasındaki ödünçleme ilişkisidir. Bu ödünçleme ilişkisi Abdullah Škaljić tarafından hazırlanan (1966, s. 23). “Turcizmi u Srpsko Hrvatskom Jeziku / Sırpça ve Hırvatça’da Bulunan Türkçe Ödünçlemeler Sözlüğü” isimli çalışmayla tespit edilmiş ve bu dillere Türk Dili vasıtasıyla geçmiş yaklaşık 9000 civarında ödünçleme ilişkisine rastlanmıştır. Başka bir deyişle, araştırmaya katılan kursiyerlerin Türk Dili’ne, tarihine, kültürüne ilgisinin temel nedenleri arasında dilsel ve kültürel ortaklıklar olduğu söylenebilir.

Araştırmada 'Bosna-Hersek'teki Türklerle daha iyi ilişkiler kurmak için' maddesinin %40 oranla 'kesinlikle katılıyorum' tercihi aldığı görülmektedir. Bu eğilim Türklerin Bosna-Hersek ile olan kadim tarihi ve kültürel bağlarından kaynaklı yoğun ilgisine bağlanabilir. Bu veri Karatay, Güngör & Çangal'ın (2018) Bosna Hersekli öğrencilerin Türkçe öğrenme amacı, tutumu ve öğrenme becerileri başlıklı çalışmasından elde edilen verileriyle örtüşmektedir. Bosna-Hersek son yıllarda Türk insanın turizm seçenekleri arasında en üst sıralarda yer almaktadır. Bu yargıyı BosnaHersek. info web sitesinden alınan şu veriler doğrular niteliktedir: "Geldikleri yere göre yabancı turistlerin oranı; %16,5 ile Türkiye, %12 ile Hırvatistan, %7 ile Güney Kore, % 5,3 ile Slovenya ve %4,7 ile Amerika Birleşik Devletleri'nden oluştu." Bu bağlamda; Türkler Bosna-Hersek'e gelen turistler arasında (%16,5 oranı ile) ilk sırayı almasıyla beraber; turizm faktörünün Bosna-Hersek'te Türkçe öğrenme isteğini olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Araştırma kapsamında kursiyerler %33'lük oranla; 'Türkiyede tatil yapmak için' maddesine 'kesinlikle katılıyorum' şeklinde dönütte bulunmuşlardır. Araştırmaya katılanların 'Türkiye'de tatil yapma isteği'nin %33 oranında olması Türkiye'nin turizmde tercih edilebilirliğinin göstergesidir. Nitekim, bu yargıyı Türkiye İstatistik Enstitüsü'nün (TÜİK) 2013 yılı Ağustos ayı verileri desteklemektedir. Bahse konu TÜİK verilerine göre; 2011-2013 yılları arasında Bosna-Hersek'ten Türkiye'ye gelen turist 12.000'in üzerindedir. Hatta Bosna Hersek'ten gelen turist sayısı 2012 yılı Ağustos ayı rakamları ile 2013 yılı Ağustos ayı rakamları karşılaştırıldığında %46 oranında artmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgulardan hareketle aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Bosna-Hersek ve Balkanlardaki Türkiye algısını daha üst seviyelere taşıyacak kapsayıcı projeler ve ekonomik yatırımlar yapılabilir.
- Bosna-Hersekte bulunan Yunus Emre Enstitüleri vasıtasıyla; somut ve somut olmayan ortak kültürel mirasımıza dair kısa, orta ve uzun vadeli proje ve programlar tasarlanabilir.
- Bosna-Hersek ile çeşitli uzmanlık alanlarında yapılacak değişim programları ile iki ülke arasındaki tarihi ve kültürel bağlar daha fazla pekiştirilebilir.
- Bosna-Hersekte Türkiye'nin tanıtımına dair; fuarlar, tanıtım toplantıları, turlar ve yılın tamamına yayılacak çeşitli etkinlikler düzenlenebilir.
- Bosna-Hersekte Türkçe öğrenme talebini artıracak; staj, burs, istihdam, eğitim, turizm vb. alanlarda iki ülke arasında karşılıklı cazip fırsatlar oluşturulabilir.

Kaynakça

- Altunay, E., Oral, G. & Yalçınkaya, M. (2014). Eğitim kurumlarında mobbing uygulamalarına ilişkin nitel araştırma. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), 62-80.
- Cummings, M. C. (2003). Cultural diplomacy and the united states government: *a Survey, Center for Arts and Culture*.
- Karatay, H., Güngör, H. & Çangal, Ö. (2018). Bosna Hersekli öğrencilerin Türkçe öğrenme amacı, tutumu ve öğrenme becerileri. *Kesit Akademi Dergisi*. ISSN: 2149- 9225, Yıl: 4, Sayı: 16, s. 18-31.
- Karatay, H. & Kartallıoğlu, N. (2012). Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenmeye ilişkin tutumları. Gazi Üniversitesi, *Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Araştırmaları Dergisi*, 2012 (4).
- Quasthoff, U. (1973) Soziales vorurteil und kommunikation–einesprachwissenschaftliche analyse des stereotyps. *Athenaeum–Fischer*, Farnkfurt am Main.
- Škaljić, A. (1966). *Turcizmi u Srpsko Hrvatskom jeziku*. Sarajevo: Svjetlost.
- Sengül, K. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Afganistanlı Özbek Türklerinin Türkiye Türkçesine yönelik görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 27(2), 91-100.
- Tok, M. & Yığın, M. (2013). Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme nedenlerine ilişkin bir durum çalışması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(8), 132-147.
- Tunçel, H. (2016). Yunan üniversite öğrencilerinin yabancı dil olarak Türkçeye yönelik algıları ve Türkçe öğrenme sebepleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 107-128.
- Uçak, S. (2017). Irak'ta yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkiye, Türkler ve Türkçe algısı. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(14), 491-512.
- Watt, D. (2010). The need for sensitive politics in the quest for a world without walls. *Public Diplomacy Magazine*, Winter, P: 7.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İnternet Siteleri

- <https://bosnahersek.info/haberler/bosna-herseke-gelen-turist-sayisi-artiyor/> (Erişim Tarihi: 15.05.2019).
- http://www.TÜİK.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=51 "Giriş ve Çıkış Yapan Yabancı ve Vatandaşlar." (Erişim Tarihi: 03.04.2018).